

سۇئال

سوئال: رامزاندا سەپەر قىلغان كىشى روزا تۇتقان بولسا روزىسىنى داۋاملاشتۇرامدۇ ياكى ئېغىز ئىچىپ روزىسىنى بۇزىۋىتەمدۇ؟ ئىككىسىدىن قايسىسى ئەۋزەل؟ بۇ ھەقتە چۈشەنچە بېرىشىڭلارنى سورايمىز.

تەپسىلىي جاۋاب

بارلىق گۈزەل مەدھىيىلەر ئالەملەرنىڭ پەرۋەردىگارى بولغان ئاللاھ تائالاغا خاستۇر.

تۆت مەزھەب ئىماملىرى، كۆپچىلىك ساھابىلار ۋە تابىئىنلار رامزاندا سەپەردە روزا تۇتۇش دۇرۇس، تۇتقان روزىسى توغرا بولىدۇ، دېگەن قاراشنى كۈچلاندۈرىدۇ. [پىقھى ئېنىسكولوپېدىيىسى 28-توم 73-بەت].

سەپەردە روزا تۇتۇش ياخشىمۇ ياكى تۇتماسلىق ياخشىمۇ دېگەن مەسىلىدە تۆۋەندە تەپسىلىي توختىلىمىز:

بىرىنچى ھالەت: سەپەردە روزا تۇتۇش بىلەن ئېغىزنى ئىچىۋېتىشى ئوخشاش بولسا (يەنى روزا تۇتسا ھېچ قانداق تەسىرى بولمىسا) بۇنداق ھالەتتە سەپەردە روزا تۇتۇشنى داۋاملاشتۇرغىنى ئەۋزەلدۇر. بۇنىڭ دەلىلى:

1- ئەبۇ دەردا رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ مۇنداق دەيدۇ: **بىز پەيغەمبەرئەلەيھىسسالام بىلەن قاتتىق ئىسنىق بولىۋاتقان رامزان ئېيىدا سەپەرگە چىققان ئىدۇق، بەك ئىسسىق بولۇپ كەتكەنلىكتىن بەزىلىرىمىز قولىنى بىشىمىزغا قويۇپ سايە چۈشۈرۋالغانتۇق، پەيغەمبەرئەلەيھىسسالام ۋە ئابدۇللاھ ئىبنى راۋاھەدىن باشقا ھەممەيلەن روزىدار ئەمەس ئىدۇق.** [بۇخارى رىۋايىتى 1945-ھەدىس. مۇسلىم رىۋايىتى 1122-ھەدىس].

2- سەپەردە روزا تۇتۇش بولسا مەسئۇلىيەتنى ئادا قىلىشقا يېقىن، چۈنكى قازاسىنى قىلىش كىچىكىدۇ، شۇنىڭ ئۈچۈن رامزان روزىسىنى سەپەردە بولسىمۇ ئادا قىلىش ئىلگىرى قىلىنىدۇ.

3- سەپەردە بولسىمۇ روزا تۇتۇش ئاسان بولىدۇ، چۈنكى كىشىلەر روزا تۇتقاندا روزا تۇتۇش ۋە ئېغىز ئاچقاندا ئېغىز ئېچىش رامزاندىن كىيىن يېڭىدىن قازا روزا تۇتقاندىن ئاسان بولىدۇ.

4- سەپەردە بولسىمۇ روزا تۇتۇش رامزان ئېيىدىن ئىبارەت پەزىلەتلىك ۋاقىتنى تاپىدۇ، چۈنكى رامزان باشقا ئايلاردىن پەزىلەتلىك بولىدۇ. شۇنداقلا رامزان ئېيى بولسا روزا تۇتۇش پەرز قىلىنغان ۋاقىتتۇر، يۇقىرىقى دەلىللەرگە ئاساسەن ئىمام

شايبى رەھىمەھۇللاھ سەپەردە روزا تۇتىسىمۇ تۇتمىسىمۇ ھېچ پەرقى يوق كىشى ئۈچۈن، روزا تۇتۇش ئەۋزەل دېگەن قاراشنى كۈچلاندۈرىدۇ.

ئىككىنچى ھالەت: سەپەردە روزا تۇتماسلىق مۇۋاپىق بولۇپ قالسا، ئۇ ۋاقىتتا روزا تۇتماسلىق ياخشى دەيمىز، سەپەردە روزا تۇتۇپ بەزى ئىشلار قىيىن بولۇپ قالسا، بۇنداق ھالەتتە روزا تۇتۇش ياخشى كۆرۈلمەيدۇ، چۈنكى شەرىئەت رۇخسەت قىلغان تۇرۇغلۇق، روزا تۇتۇپ جاپا-مۇشەققەت ھېس قىلىش، ئاللاھ تائالانىڭ رۇخسىتىدىن چەتنەپ كەتكەنلىك بولىدۇ.

ئۈچىنچى ھالەت: سەپەردە رازا تۇتۇش مۇشەققەت بولۇپ قالسا، بۇنداق ئەھۋالدا روزا تۇتۇش چەكلىنىدۇ يەنى ھارام بولىدۇ.

بۇنىڭ دەلىلى: جابر ئىبنى ئابدۇللاھ رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن بايان قىلىنغان ھەدىستە: «پەيغەمبەرئەلەيھىسسالام رامىزان ئېيىدا مەككىنى پەتھ قىلىش ئۈچۈن يولغا چىققاندا روزا تۇتقان بولۇپ، ساھابىلارمۇ روزا تۇتقان ئىدى. رەسۇلۇللاھ كۇرائىل غەمىم دېگەن جايغا كەلگەندە، بىر قاچا سۇ ئەكىلىشنى بۇيرىدى، سۇنى ئىلىپ ھەممە كىشىلەرگە كۆرسۈتۈپ ئىچتى، شۇنىڭ بىلەن ساھابىلارمۇ سۇ ئىچتى، ئاندىن يەنە بەزى كىشىلەرنىڭ روزا تۇتۇشىنى داۋاملاشتۇرۇۋاتقانلىقىنى بىلدۈرگەندە، پەيغەمبەرئەلەيھىسسالام: **ئۇلار ئاسىيىلاردۇر، ئۇلار ئاسىيىلاردۇر، دېگەن. يەنە بىر رىۋايەتتە: كىشىلەر روزا تۇتۇپ سەپەردە قىلىنىپ كەتتى، شۇنىڭ بىلەن ساھابىلاردىن بىرى پەيغەمبەرئەلەيھىسسالامنىڭ يىنىغا كىلىپ: ئۇلار روزا تۇتۇپ قىلىنىپ قالدى، سىلنىڭ نېمە قىلىدىغانلىقىنى كۈتۈۋاتىدۇ دېگەندە، پەيغەمبەرئەلەيھىسسالام سۇ تەلەپ قىلدى بىر قاچا سۇ كەلتۈرۈلگەندە پەيغەمبەرئەلەيھىسسالام ھەممەيلەنگە كۆرسۈتۈپ تۇرۇپ ئۇ سۇنى ئىچىۋەتتى، بۇ ئەسىردىن كىيىنكى ۋاقىت ئىدى. [مۇسلىم رىۋايىتى 1114-ھەدىس].**

قاتتىق جاپا تارتىپ تۇرۇپ روزا تۇتقانلارنى ئاسىيىلار دەپ سۈپەتلىدى. شەيخۇھەممەد بىن ئۇسەيمىنىڭ شەرھى مۇمتىئ ناملىق ئەسىرى 6-توم 355-بەتكە قارالسۇن].

ئىمام نەۋەۋىي ۋە كامال ئىبنى ھۇمام قاتارلىق ئالىملار مۇنداق دەيدۇ: "سەپەردە روزا تۇتماسلىقنىڭ ياخشى ئىكەنلىكىنى كۈچەيتىدىغان ھەدىسلەردىن، سەپەردە روزا تۇتسا ھالسىزلىنىپ قالىدىغان كىشىلەر كۆزدە تۇتىلىدۇ. بەزىلەر بۇنى ئوچۇق بايان قىلغان بولسىمۇ، بۇ ھەقتە كەلگەن ھەدىسلەرنىڭ ئارىسىنى بىرلەشتۈرۈش ئۈچۈن مۇشۇنداق چۈشەندۈرۈشلەر زۆرۈر بولىدۇ، بۇنداق قىلىش بولسا، كەسكىن دەلىلگە تايانماستىن، ھەدىسلەرنىڭ بەزىسىگە سەل قاراپ، بەزىسىنىڭ ھۆكۈمىنى ئەمەلدىن قالدى دەپ تەۋىل قىلغاندىن ياخشىدۇر.

رامىزاندا سەپەردە روزا تۇتىسىمۇ ياكى تۇتمىسىمۇ ئوخشاش بولىدۇ دەپ قارىغانلارنىڭ دەلىلى: ئائىشە رەزىيەللاھۇ ئەنھاڧدىن بايان قىلىنغان بۇ ھەدىسنى دەلىل قىلىدۇ: ھەمزە ئىبنى ئەمرى ئەلئەسلەمىي رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ (ئۇ كىشى كۆپ نەپلە روزا تۇتىدىغان كىشى بولۇپ)، پەيغەمبەرئەلەيھىسسالامغا: سەپەردە روزا تۇتامدىم ياكى تۇتمىساممۇ بولامدۇ؟ دەپ سورىۋېدى، پەيغەمبەرئەلەيھىسسالام: خالىساڭ روزا تۇتقىن خالىمىساڭ تۇتىغىن، دېدى. [بىرلىكى كەلگەن ھەدىس].